

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)

Postadres: Postbus 1870, 2280 DW RIJSWIJK

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Afdeling DCM/AT
T.a.v. de heer
Postbus 20061
2500 EB 's-Gravenhage

Bezoekadres:

Sir Winston Churchillaan 293
2288 DC RIJSWIJK
Tel: (070) 779 4027
Fax: (070) 779 4824

Unit	Directie Specialistische Diensten en Internationale Samenwerking (SDIS)
Concipiënt	Bureau Land en Taal
Datum	27 oktober 2010
Ons Kenmerk	INDUIT-10/3649
Bijlagen	Geen
Onderwerp	Terms of Reference voor thematisch ambtsbericht staatsburgerschap- en vreemdelingenwetgeving van Moldavië, Oekraïne en Wit-Rusland

Hierbij zend ik u, onder verwijzing naar de afspraken zoals die tussen het ministerie van Justitie en het ministerie van Buitenlandse Zaken zijn gemaakt, een overzicht met aandachtspunten die met het oog op de beleidsvorming door de minister voor Immigratie en Asiel en de uitvoeringspraktijk van de IND bespreking behoeven in het door u uit te brengen ambtsbericht met betrekking tot de staatsburgerschap- en vreemdelingenwetgeving van Moldavië, Oekraïne en Wit-Rusland.

Ik verzoek u de onderstaande onderwerpen te behandelen en in uw ambtsbericht expliciet melding te maken van reeds door u geschreven openbaar gemaakte (deel)ambtsberichten over dit onderwerp.

Input van maatschappelijke relevante organisaties is betrokken bij de totstandkoming van deze brief.

Achtergrond van het verzoek en doel van het ambtsbericht:

De onderstaande vragen hebben betrekking op zowel theorie als praktijk van de staatsburgerschap- en vreemdelingenwetgeving in Moldavië, Oekraïne en Wit-Rusland. Het ambtsbericht maakt deel uit van een serie ambtsberichten over de staatsburgerschap- en vreemdelingenwetgeving van de republieken van de voormalige Sovjet-Unie. Het voornaamste doel van deze ambtsberichten is het ambtsbericht staatsburgerschap- en vreemdelingenwetgeving van de republieken van de voormalige Sovjet-Unie van augustus 2002 te actualiseren en meer inzicht te verschaffen in de staatsburgerschap- en verblijfsrechten van voormalige sovjetburgers die al dan niet gedwongen naar andere voormalige sovjetrepublieken zijn verhuisd.

In de asielpraktijk betreft het vooral personen die naar aanleiding van het conflict rond Nagorny Karabach in de periode 1988-1994 uit Azerbeidzjan en Armenië zijn vertrokken naar de Russische Federatie en andere voormalige sovjetrepublieken. Derhalve zijn met name de overgangsregelingen voor burgers die vóór de inwerkingtreding van de Azerbeidzjaanse en Armeense staatsburgerschapswetgeving in Azerbeidzjan, Nagorny Karabach of Armenië zijn

geboren en uit hun geboorteland zijn vertrokken, en de uitvoering van dergelijke overgangsregelingen van belang.

Hoewel deze *terms of reference* een verzoek tot actualisering betreffen van uw vorige ambtsbericht uit 2002 over hetzelfde onderwerp geef ik u in overweging om qua structuur en weergave van praktische informatie meer aan te sluiten bij de opbouw van het thematisch ambtsbericht staatsburgerschap in Servië en Montenegro.

Vragen:

Algemene inleiding (gelijk voor alle ambtsberichten betreffende de staatsburgerschafts- en vreemdelingenwetgeving van de voormalige sovjetrepublieken):

1. Wat is de politieke achtergrond van de behandeling van de staatsburgerschafts-wetgeving van de voormalige Sovjet-republieken? Kunt u hierbij een beknopt chronologisch overzicht geven van de ontwikkelingen rond het uiteenvallen van de Sovjet-Unie in 1991 en de vorming van nieuwe zelfstandige staten met eigen staatsburgerschaftswetgeving?
2. Welke gevolgen had het uiteenvallen van de Sovjet-Unie voor de rechtspositie van de voormalige sovjetburgerschafts die zich op dat moment in de diverse voormalige sovjetrepublieken bevonden, in het bijzonder degenen die ontheemd waren door wat tot dan toe als binnenlands conflict kon worden beschouwd?
3. Kunt u een korte uitleg geven over de belangrijkste relevante beginselen bij de toepassing van staatsburgerschaftswetgeving in het algemeen en de staatsburgerschaftswetgeving van de (republieken van de) voormalige Sovjet-Unie in het bijzonder, zoals:
 - hoe in het algemeen wordt bepaald welk staatsburgerschaft een persoon heeft die vóór het uiteenvallen van de Sovjet-Unie, of na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie maar vóór de inwerkingtreding van de nieuwe staatsburgerschaftswetgeving, is verhuisd naar een andere Sovjet-republiek (vgl. algemeen ambtsbericht Azerbeidzjan 13 juli 2004, p. 82);
 - in hoeverre de wetsbepalingen van de staatsburgerschaftswetgeving van de voormalige sovjetrepublieken terugwerkende kracht hebben (b v. het recht op staatsburgerschaft op grond van geboorte op het grondgebied van de betreffende staat (*ius soli*));
 - in hoeverre voormalige sovjetburgerschafts van rechtswege het staatsburgerschaft krijgen op grond van wettelijke bepalingen dan wel zelf actie moeten ondernemen om het aan te vragen;
 - het feit dat met het Russische woord “natsionalnost” niet op ‘nationaliteit’ wordt bedoeld maar op etniciteit, en dat om verwarring te voorkomen het begrip “staatsburgerschaft” (Russisch: grazhdanstvo) wordt gebruikt.
4. Kunt u een beknopt overzicht geven van de staatsburgerschafts- en vreemdelingenwetgeving zoals die gold in de Sovjet-Unie, en van de woonplaatsregistratie in de Sovjet-Unie (voor zover heden nog relevant)?
 - a. Kunt u hierbij een korte uitleg geven over het feit dat er naast het staatsburgerschaft van de Sovjet-Unie ook een afgeleid staatsburgerschaft bestond van de deelrepubliek waar betrokkene woonachtig was, dat het staatsburgerschaft van de deelrepubliek werd bepaald door de woonplaats waar men permanent stond geregistreerd, dat bij een verhuizing het staatsburgerschaft van de deelrepubliek meeverhuisde, dat e.e.a. werd geregistreerd in het binnenlandse sovjetpaspoort, en in hoeverre het voorgaande nog relevant kan zijn voor de bepaling van het huidige staatsburgerschaft? (Zie bv. G. v.d. Berg, *Sovjet Staat en Recht in Beweging*, p. 314, en F. Feldbrugge, *Encyclopedia of Soviet Law*.)

Staatsburgerschapswetgeving Moldavië, Oekraïne en Wit-Rusland:

Inleiding:

5. Kunt u een beknopt overzicht geven van wanneer welke relevante grondwettelijke bepalingen, staatsburgerschapswetten en belangrijke wijzigingen van deze wetgeving tot stand zijn gekomen en in werking zijn getreden?

Verkrijging:

6. Hoe ziet de procedure er uit om het staatsburgerschap te verkrijgen: afstamming, geboorte op grondgebied en verkrijging op aanvraag?
7. Hoe regelt de wet het aanvragen of verkrijgen van het staatsburgerschap voor minderjarige kinderen / alleenstaande minderjarige kinderen?
8. Speelt etniciteit (of een gemengde etnische afkomst of een huwelijk met een partner van een andere etniciteit) een rol?
9. Verkrijging voor voormalige sovjetburgers: zie overgangsrecht.

Verlies:

10. Om welke redenen kan iemand het staatsburgerschap verliezen en welke procedure geldt hiervoor (zoals bevoegde instantie, wijze van publicatie, vormvereiste)?
 - Is er sprake van verlies van rechtswege? Zo ja, hoe is dit geregeld?
 - Is er sprake van onvrijwillig verlies (ontneming)? Zo ja, hoe is dit geregeld?
 - Is er sprake van verlies op verzoek (afstand)? Zo ja, hoe is dit geregeld?
11. Is dubbel staatsburgerschap toegestaan?
12. Leidt het enkele feit dat een persoon jarenlang in het buitenland verblijft en verklaart zich nimmer bij de autoriteiten te hebben gemeld automatisch tot verlies?
 - a. Zo ja, is het dan mogelijk om herstel aan te vragen?
 - b. Indien het mogelijk is om herstel te vragen, kunt u aangeven welke procedure gevolgd moet worden en hoe lang deze procedure duurt?

Overgangsrecht:

13. Hoe zijn de rechten van voormalige sovjetburgers op het staatsburgerschap van Moldavië, Oekraïne en Wit-Rusland geregeld?
 - a. In hoeverre kan of kon men op basis van burgerschap van de Moldavische, Oekraïense resp. Wit-Russische SSR, de geboorteplaats, woonplaats op het moment van inwerkingtreding van de eerste Moldavische/Oekraïense/Wit-Russische Wet op het Staatsburgerschap, etniciteit etc. zijn recht op het staatsburgerschap doen gelden?
 - b. Als er in de staatsburgerschapswetgeving een bepaling is opgenomen met betrekking tot verkrijging op grond van geboorte in Moldavië, Oekraïne resp. Wit-Rusland, wordt dan mede bedoeld op geboorte in de sovjetperiode in de betreffende SSR, wordt bedoeld op geboorte vanaf het moment dat dit land zelfstandig werd, dan wel het moment dat het *ius soli* voor het eerst in de Grondwet werd genoemd of het moment waarop dit in de staatsburgerschapswet is uitgewerkt? (Vgl. ook de algemene inleiding en de vragen inzake Azerbeidzjan.)
 - c. Welke mogelijkheden hebben of hadden voormalige sovjetburgers met een permanente en tijdelijke woonregistratie / verblijfsvergunning om het Moldavische/Oekraïense/Wit-Russische staatsburgerschap te verkrijgen?
 - d. In hoeverre moest men bij bovengenoemde situaties zelf een aanvraag indienen?
 - e. Voor zover men een aanvraag moest indienen: tot wanneer kon men van dit overgangsrecht gebruik maken?
14. Welke concrete handelingen moet een in Moldavië, Oekraïne en Wit-Rusland woonachtige en oorspronkelijk uit een andere voormalige Sovjet-republiek afkomstige persoon bij welke instantie verrichten om het staatsburgerschap aan te vragen?
 - a. Krijgt men standaard een schriftelijk bewijs mee van deze aanvraag of kan men een schriftelijk bewijs van de aanvraag krijgen indien men hierom verzoekt?

- b. Wat kan men ondernemen bij een afwijzing van dit verzoek?
- 15. Wat gebeurt/gebeurde er als iemand “buiten de boot viel” en staatloos werd? Is er een mogelijkheid het staatsburgerschap te herstellen?
 - a. Kunnen ex-burgers van de Moldavische/Oekraïense/Wit-Russische SSR ook van deze herstelkans gebruik maken of worden zij geacht nooit staatsburger van de Moldavië, Oekraïne en Wit-Rusland te zijn geweest?
 - b. Zijn er praktijkvoorbeelden (en wellicht ook bijbehorende aantallen) bekend van in de voormalige Sovjet-Unie geboren staatlozen in Moldavië, Oekraïne en Wit-Rusland die op geen enkel staatsburgerschap aanspraak kunnen maken en evenmin rechtmatig permanent verblijf kunnen krijgen?
 - i. Zo ja, om welk soort personen gaat het hier? Staan dergelijke personen doorgaans geregistreerd bij UNHCR ten behoeve van hervestiging in een derde land?

Vaststellen staatsburgerschap van vreemdelingen uit Moldavië, Oekraïne en Wit-Rusland:

- 16. Aan de hand van welk(e) document(en) kan het staatsburgerschap van deze republieken worden vastgesteld?
- 17. Welke instantie neemt beslissingen aangaande verkrijging, aanvraag, verlies of ontneming van staatsburgerschap?
- 18. Welke rechtsmiddelen kunnen worden aangewend tegen een eventuele beslissing?

Indien een vreemdeling zonder rechtmatig verblijf in Nederland stelt staatsburger van Moldavië, Oekraïne en Wit-Rusland te zijn maar hij/zij is niet in staat identiteit of staatsburgerschap aan te tonen met documenten, dan zal een aanvraag om een (vervangend) document worden ingediend bij de betreffende diplomatieke vertegenwoordiging.

- 19. Op basis van welke (persoons-)gegevens kunnen de autoriteiten de identiteit van de vreemdeling achterhalen?
- 20. Is er een centrale database met vingerafdrukken?
- 21. Worden er in het algemeen biometrische gegevens opgeslagen?

Rol van diplomatieke vertegenwoordigingen:

- 22. Wat zijn de bevoegdheden van diplomatieke of consulaire vertegenwoordigingen bij o.a. verkrijging, aanvraag, verlies of ontneming van het staatsburgerschap?
- 23. Zijn deze vertegenwoordigingen bevoegd inhoudelijke verklaringen af te leggen over de status van een aanvraag of verlies van staatsburgerschap, zoals een zgn. “to whom it may concern” verklaring? Zo ja, welke juridische waarde hebben dergelijke documenten?

Vreemdelingenwet:

- 24. Kunt u een beknopt overzicht geven van de vreemdelingenwetgeving?
 - a. Kunt u hierbij bijzondere aandacht geven aan vluchtelingen-/asielrecht, wetgeving op het gebied van verblijfsrecht van voormalige sovjetburgers, met name van personen die ontheemd raakten in de Sovjet-periode, en het recht op verblijf bij partner?

Ongedocumenteerden:

- 25. Welke mogelijkheden zijn er voor vluchtelingen / ontheemden uit de voormalige Sovjet-Unie die niet (meer) over (geldige) documenten beschikken om alsnog hun identiteit aan te tonen ten behoeve van staatsburgerschap van of rechtmatig verblijf in Moldavië, Oekraïne en Wit-Rusland?

Ontheemden / vluchtelingen uit Azerbeidzjan en Armenië:

- 26. Wat is u bekend omtrent het staatsburgerschap en verblijfsrecht van de etnische Armeniërs uit Azerbeidzjan / Nagorny Karabach die tijdens het conflict rond Nagorny Karabach in de periode 1988-1994 naar Moldavië, Oekraïne en Wit-Rusland zijn gevlucht? Hebben de meesten inmiddels het Moldavische/Oekraïense/Wit-Russische staatsburgerschap? Hoe is het verblijfsrecht van deze groep in deze landen geregeld?

Ontheemden/vluchtelingen uit Transdnjestrië (Transnistrië) en huidige inwoners van Transdnjestrië:

27. Hoe is het gesteld met het staatsburgerschap en verblijfsrecht in Moldavië van ontheemden uit Transdnjestrië die ten tijde van het conflict rond dit gebied begin jaren 90 naar andere delen van Moldavië zijn vertrokken?
28. Hoe is het gesteld met het staatsburgerschap van de huidige inwoners van Transdnjestrië en personen die recentelijk uit dit gebied zijn vertrokken (evt. eigen staatsburgerschapswetgeving van deze niet-erkende republiek en rechten op het Moldavische staatsburgerschap)?

Indien u vragen heeft over bovengenoemde aandachtspunten kunt u contact opnemen met Bureau Land en Taal.

De Minister voor Immigratie en Asiel,
voor deze,

(Hoofd Bureau Land en Taal)